

KS Folkevalgtprogram

27

*Opplegg for de obligatoriske
medvirkningsrådene*

23

Temaer

1. Om kommunens samfunnsoppdrag
2. Om rådene
3. Min rolle som rådsmedlem
4. Samspillet med andre råd, utvalg og med kommunestyret
5. Samspillet med administrasjonen
6. Samspillet med lokalsamfunnet

Refleksjonsoppgave

Hvorfor ble jeg rådsmedlem?

Korte møter

Hva er mine forventninger til denne dagen?

Hvem er du?

- Navn, yrke/studier, parti
- Var det et spesielt tema eller sak som engasjerte deg?
- Hvilken sak/saker brenner du for?

Kommunens samfunnsoppdrag

1

Kommunesektorens samfunnsoppdrag

[Link til filmen](#)

Kommunens oppgaver og roller

- Være en demokratisk aktør
- Yte offentlige tjenester
- Drive samfunnsutvikling
- Utøve myndighet

Arbeidsgiver for de ansatte

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Utfordringer for kommunal sektor

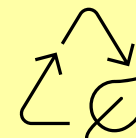
Trangere økonomi
krever tøffere
prioriteringer

Mangel på
kompetanse og
arbeidskraft

Demokratiet
under press

Kort tid for
utslippskutt, bygge
ut ny energi, sikre
naturmangfold

Økt helse- og
omsorgsbehov

Digitaliserings-
arbeidet er for lite
samordnet

Flere står utenfor
arbeids- og
samfunnslivet

Økende risiko for
kriser og
uønskede
hendelser

Hvorfor har vi et lokalt selvstyre?

- Frihet
- Demokrati
- Effektivitet

Hva er kommunenes fortrinn?

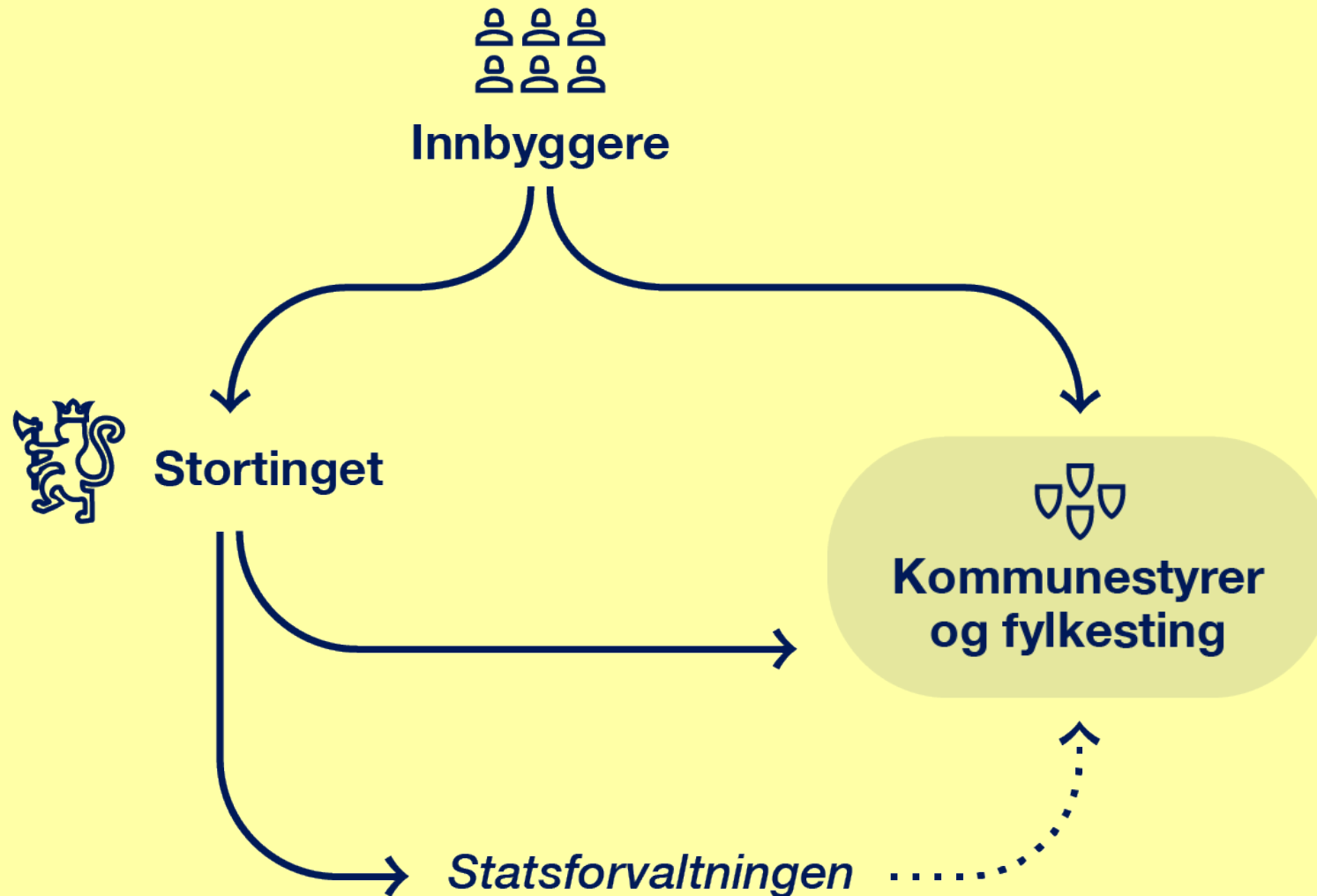
- Lokalkunnskap
- Lokal tilpasning
- Dialog med innbyggerne
- Tilgjengelig og mulig å kontrollere

23 ~ 27

Foto: Per Inge Johnsen

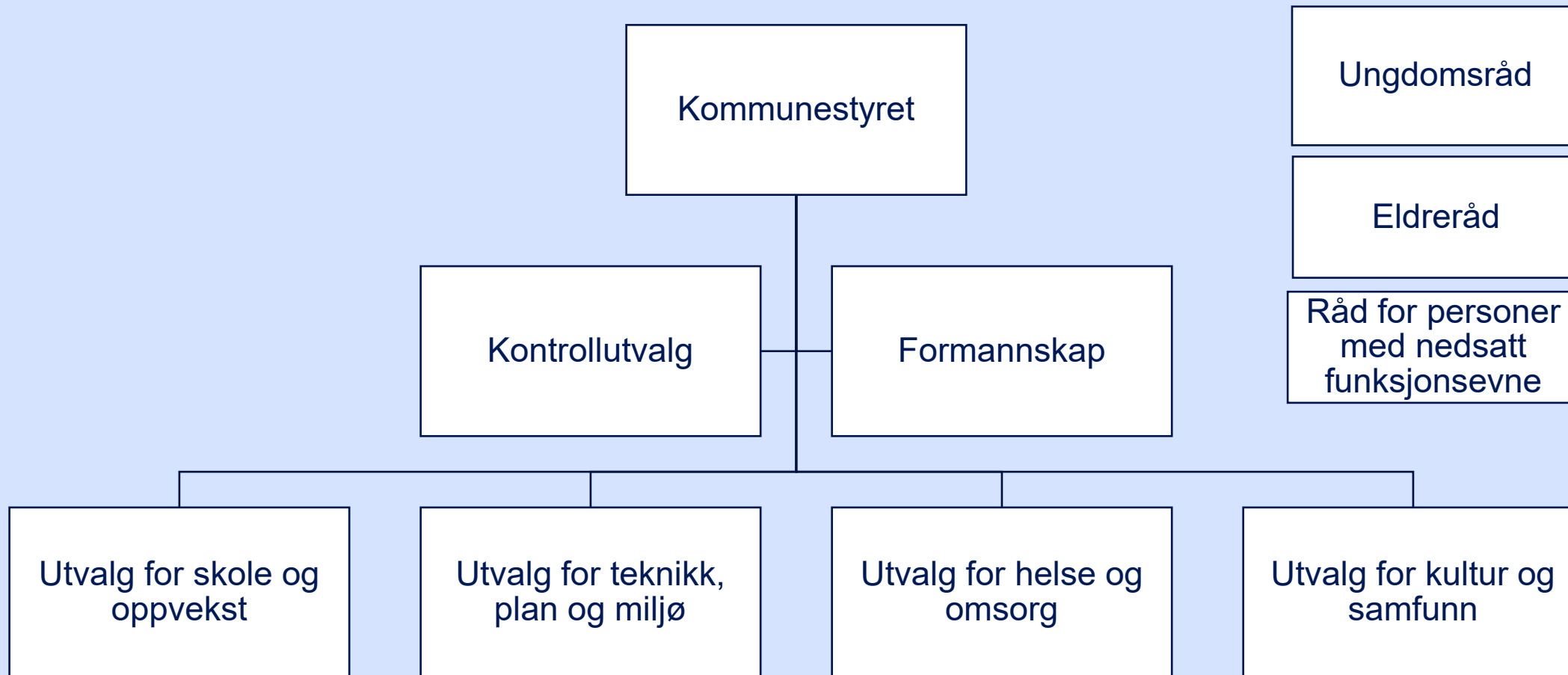
Slik styrer Stortinget kommunene og fylkeskommunene

Kommuneloven

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen og treffer vedtak på vegne av kommunen.

Hvordan styres vår kommune?

Om rådene

2

Kommuneloven

Kommunestyret skal selv velge et eldreråd, et råd for personer med funksjonsnedsettelse og et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom.

Rådene eller annet medvirkningsorgan for ungdom er rådgivende organer for kommunen og har rett til å uttale seg i saker som gjelder henholdsvis eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom.

Refleksjonsoppgave

Dere skal være rådgivende organer for kommunen. Hva tenker dere om det?

Fra forskrift om medvirkningsordninger

- Kommunestyret vedtar sammensetningen av rådene og hvor mange medlemmer de skal ha
- Rådene velger selv sin leder og nestleder blant medlemmene
- Rådene skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp

23 ~ 27

Hva er rådenes oppgaver?

- Rådene har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom
- Rådene kan ta opp saker på eget initiativ
- Ikke behandle saker som gjelder avgjørelser overfor enkeltpersoner
- Kan få myndighet til å fordele bevilgninger
- Skal utarbeide årsmelding som legges frem for kommunestyret
- Kan få møte- og talerett i folkevalgte organer
- Dere er ikke klageinstans og skal ikke gå inn i enkeltsaker

23 ~ 27

Oppgaver i vår kommune

- Her kan man sette inn et utklipp fra eget reglement og diskutere hvordan man kan jobbe i eget råd

23 ~ 27

Hammerfest kommune
Hámmerfeastta suohkan

Reglement for eldrerådet

Vedtatt av kommunestyret 15.09.2022

Diskusjonsoppgave

Hvordan kan rådet spille kommunestyret godt?

Hvordan kan rådene gjøre seg aktuelle, og når skal vi være aktuelle?

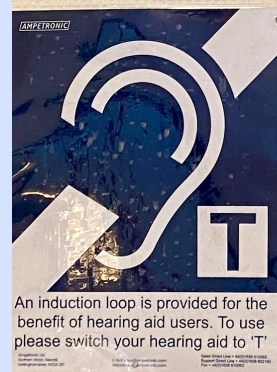
Hvordan involvere rådene i den politiske behandlingen?

Hvordan kan vi påvirke beslutningene?

- Synliggjør rådenes arbeid og ambisjoner gjennom årsmeldingen
- Gi tydelige råd
- Dere kan få møte og talerett i kommunestyret og utvalg
- Foreslå faste møter med ordfører, utvalg- og gruppeledere
- Invitere folkevalgte til egne møter
- Ta initiativ til felles møter med de andre rådene

23 ~ 27

Foto: KS

Kommunestyresal 337

Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning

Faktorer som kan påvirke grad av medvirkning og innflytelse

- Rådsmedlemmenes aktivitetsnivå
- Tilstrekkelig tid og spennvidde hos koordinator
- Om rådet involveres i utformingen av budsjett
- Tidsbruken i rådet
- Politikere i rådet

23 ~ 27

Min rolle som rådsmedlem

Refleksjonsoppgave

Hva betyr det å være medlem i et råd?

Hvem representerer jeg?

Hvem representerer jeg?

- Du representerer alle personer innenfor den gruppen rådet har ansvaret for
 - Du representer noe mer enn deg selv
 - Du representerer hele kommunen ikke bare «din» gruppe/forening
- Hva betyr dette i praksis for deg som rådsmedlem?

23 ~ 27

Foto: Mostphotos

Hvordan utøve vervet?

- Bli godt kjent, dere skal jobbe sammen i fire/to år
- Sørg for å bygge kompetanse i rådet
 - Hva kan den enkelte bidra med?
 - Mangler rådet viktig kompetanse?
- Hvilke saker skal behandles politisk fremover? Hva er vårt bidrag?
- Marker gode saker
- Spill kommunestyret godt!

23 ~ 27

Gode råd

- Ha kunnskap om din gruppes situasjon i kommunen
- Snakk med de du skal representere
- Sett deg inn i saker som skal behandles i forkant av møtene

Plikter og rettigheter

- Dere regnes som folkevalgte
- Reglene i kommuneloven og forvaltningsloven gjelder
 - Møterett og møteplikt
 - Møtegodtgjørelse
 - Reisegodtgjørelse
 - Møteoffentlighet
 - Stemmeplikt
 - Habilitet
 - Taushetsplikt

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Ungdomsrådet sin uttale til Budsjett 2022 Økonomiplan 2022-2025

Kjære heradsstyre!

Det er trange tider økonomisk og det heng ei mørk sky over oss den komande budsjettperioden også. Det er føreslått mange kutt for å få kommuneøkonomien til å gå rundt. Vanlegvis kjem me i ungdomsrådet med ei liste der me kjem med ynskjer til kva som skal vera med i budsjettet. I år kjem me i tillegg med to sentrale punkt som de bør ha ekstra fokus på når de skal utforma dette budsjettet.

Distrikta

Distrikta i kommunen er viktig, det er i bygdene kring Norheimsund/Øystese ein i framtida vil kunne finna tomter og nye bustader. Det er i distrikta våre me kan driva store verksemder innan industri, akvakultur og landbruk. Dette er verksemder med store ringverknadar i heile kommunen. Dersom de kuttar i tilbode i utkanten av heradet, vil det verta mindre attraktivt for ungdom/unge vaksne å busetja seg der. Då vil me ha ein sterkt sentralisert kommune utan levande grender. Me ser kor mykje positivt som vert skapt i heile Kvam, dette kan me ikkje gje slepp på.

Ungdommen er framtida

Det aller viktigaste når ein vedtar budsjett er at dei unge er ivaretekne. Det er dei unge som skal bu i og utvikla Kvam vidare. Det er difor viktig at dei får ein god og minnerik oppvekst slik at Kvam er ein attraktiv kommune dei kan busetja seg i. Me treng difor gode fritidstilbod, både kommunale og i regi av frivillige lag og organisasjonar. Det er og viktig at Kvam Herad legg til rette for at lokale vidaregåande skular kan ha relevante linjer slik at dei unge vert attraktive i tilsetjingsprosessane til lokale bedrifter.

Refleksjonsoppgave

Hvordan skal vi jobbe i vårt råd?

Hva kan vi lære av hverandre?

Hvordan kan vi utnytte hverandres kompetanse og styrker?

Saksbehandling og møtepraksis

- Lederen av rådet har ansvaret for å sette opp sakslista
 - Forutsetter god kontakt med koordinator/sekretær
- Saksdokumentene skal sendes ut i god tid før møtet finner sted
- Rådet forsøker i størst mulig grad å bli enig om en felles uttalelse

Anbefalinger

- Ha et mangfold av arenaer for medvirkning
- Selvstyring er bra, men også voksenstøtte må til
- Opplæring i skolen og av ungdomsråd
- Være tilgjengelig og lave terskler for deltakelse
- Ha et eierskap til arbeidet
- Det må foregå på de unges premisser
- Ha systemer og ressurser
- Ha kunnskap og felles forståelse av hva medvirkning innebærer

23 ~ 27

Unge mulighet til å medvirke

En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner

Aina Landsverk Hagen, Arne Lindseth Bygdås, Sara Berge Lorenzen, Håkon Solbu Trætteberg, Mads Thau, Mette Løvgren, Isak Arvola Kvammen, Hedda Ottarsen Nøstvik, Mia Lundestad Haugen, Tjibbe Heijnis, Adrian Slåttrem, Karina Kallevåg, Tuva Lodden, Sara Cambell Sandvand, Keira Screeche-Powell, Emil Mathieu Røgeberg, Safia Simpson og Karsten Østberg

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Rådsmedlem på sosiale medier

- Du er ikke bare privatperson: du representerer din organisasjon og rådet du er medlem av
- Sosiale medier kan gi gode innspill, men også negative tilbakemeldinger
- Vær bevisst på hvordan du omtaler andre

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Samspillet med andre råd, utvalg og med kommunestyret

Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning

Kjennetegn på råd som fungerer godt

- Gis tilstrekkelige sekretærressurser
- Har sekretær/koordinator med kunnskap og sentral plassering i administrasjonen
- Sørger for at politikere og administrasjon kjenner til, lytter og forstår rådets rolle
- Lager forkortede og forenklede saksframlegg for rådene
- Rekrutterer engasjerte rådsmedlemmer med god kontakt med målgruppen
- Sørger for tilstrekkelig opplæring av rådsmedlemmer

23 — 27

Innlegg fra lederne av de andre rådene

Her kan lederne av de andre rådene presentere seg selv, og hvilke saker de er opptatt av.

Dette kan fungere som et oppspill til diskusjonsoppgaven (neste lysark).

Refleksjonsoppgave

Hva kan vi lære av andre råd?

Hvilke saker kan vi samarbeide om?

Opplæring av ungdomsråd for ungdomsråd

Dokumentasjon fra samling i Karasjok juni 2022

Ungdomsrådene tips til andre råd

- Ikke vær redd for å si det du mener
- Ta kontakt med folkevalgte og andre råd
- Rekruttering – bruk arenaer der folk er for å rekruttere
- Markedsføring og eget budsjett
- Talerett
- Følg den politiske møteplanen
- Samarbeid med folkevalgte og administrasjonen

Samspeilet med administrasjonen

Ett lag med felles oppdrag – ulike roller

Folkevalgte må spille på lag med administrasjonen for å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Et godt samspill krever gjensidig respekt og aksept for hverandres roller. Tillit er helt sentralt.

Spill hverandre gode!

Forventningsavklaring

Rådet

Hvilke forventninger har vi til administrasjonen for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

Administrasjonen

Hvilke forventninger har vi til rådet for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

Kommunedirektørens oppgaver og ansvar

Lede den samlede administrasjonen

Utrede saker som skal behandles i folkevalgte organer

Iverksette vedtak

Internkontroll og rapportering

Hei koordinator!

Koordinators rolle

- Gi tilstrekkelig sekretariatshjelp
 - Praktisk tilrettelegging av møter
 - Kunnskap om saker som skal behandles
 - Gjøre rådet kjent med sine rettigheter og plikter
- Bindeleddet mellom rådet og kommunen
- Sørge for nødvendig opplæring

Samspeilet med lokalsamfunnet

6

Utfordringer for kommunal sektor

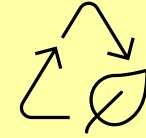
Trangere økonomi
krever tøffere
prioriteringer

Mangel på
kompetanse og
arbeidskraft

Demokratiet
under press

Kort tid på å kutte
klimautslipp og
sikre
naturmangfold

Økt helse- og
omsorgsbehov

Digitaliserings-
arbeidet er for lite
samordnet

Flere står utenfor
arbeids- og
samfunnslivet

Økende risiko for
kriser og
uønskede
hendelser

**Dere er ikke alene om
å skape et godt
lokalsamfunn. Det er
mange å spille på lag
med!**

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Hvorfor + hvem + når = hvordan

Hvorfor involvere lokalsamfunnet?

- Informasjon
 - for bedre beslutninger
- Forankring og tillit
 - ved å lytte, ta hensyn til, beslutte
- Læring
 - ut fra ønsker og behov, og for å foreta prioriteringer

Hvem skal involveres?

- Svaret vil ofte variere fra sak til sak
- Noen vedtak berører enkeltgrupper spesielt sterkt
- Oppsøk innbyggerne der de er
- Deltakelsen må skje på innbyggernes premisser
- Unngå «ekkokamre»

23 ~ 27

Foto: Terje Lien

Når skal involveringen skje?

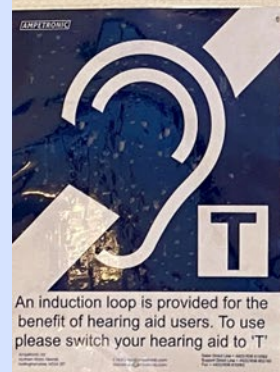
- Tidspunkt er avhengig av formål
- Hvor grundig trenger saken å være utredet før innbyggerne skal mene noe om den?
- Muligheten for å påvirke er større tidlig i en beslutningsprosess

Hvordan involvere?

- Informer om politiske saker
- Be om innspill
- Bruk foreningene aktivt
- Være pådriver for innbyggermedvirkning i kommunen

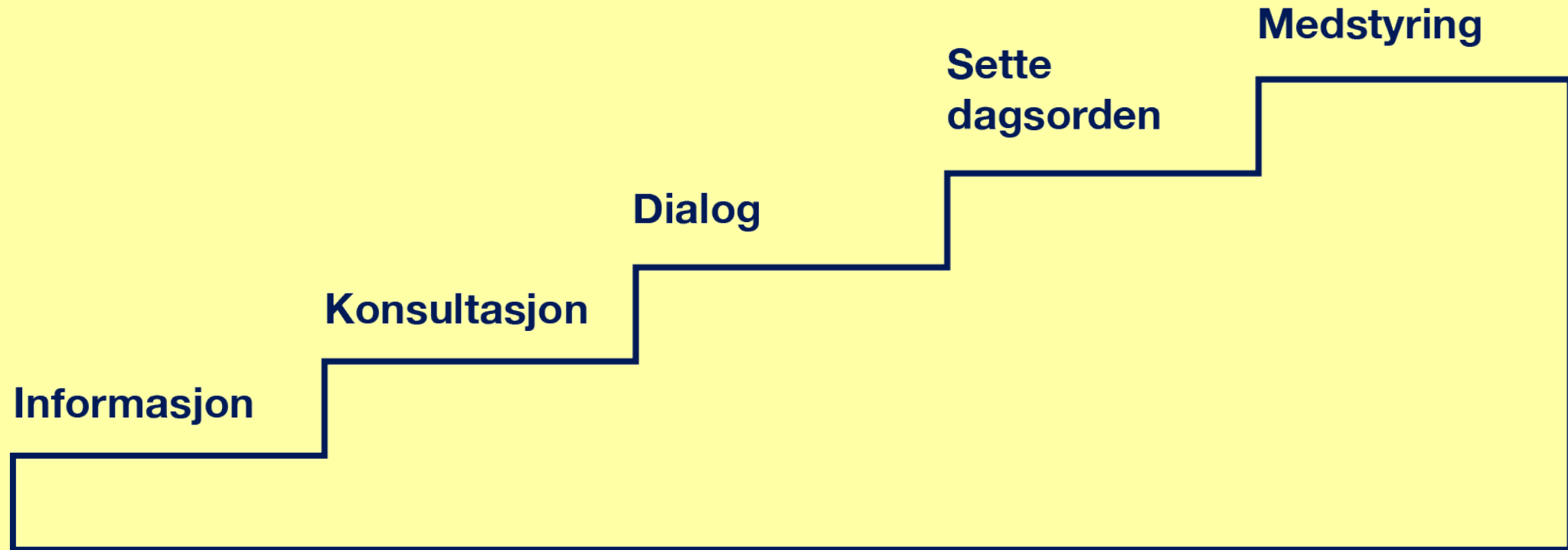
23 ~ 27

Foto: KS

Kommunestyresal 337

Deltakelsestrappa

23

27

Lykke til med
arbeidet!

Vil du lese mer?

- [Boka Tillit](#)
- [Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning](#)
- [Veilederen for eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd](#)
- [Forskrift for kommunale og fylkeskommunale råd](#)
- [Veileder om FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne \(CPRD\)](#)